

Iluarsiissut

Siunnersuut 10. august 2021-meersoq taarserpaa.

(Oqartussaaffiit allanngornerisa kingunerannik Naalackersuisup akisussaasuusup iluarsiinera)

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut Naalackersuisut matumuuna saqqummiuppaat:

Kingornussisarnermik inatsisip, aappariit pigisaasa agguarnerat pillugu inatsisip, toqusup pigisaasa agguarneqarnerat pillugu inatsisip aamma eqqartuussisarnermik inatsisip, akiliisinnaajunnaarneq pillugu inatsisip, eqqartuussivikkoortumik nalunaarsuineq pillugu inatsisip, aappariinnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip kiisalu inatsisit allat allanngortinneqarnerisa (Toqusup pigisaasa agguarnerat pillugu inatsisip malitsigisaanik allannguinerit) Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnerannik peqqussutissatut missingiummut Namminersorlutik Oqartussat isumaqataanerat pillugu Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut

(Ineqarnermut, Attaveqaasersuutitut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsitsinneqarnerannut Naligiisitaanermullu Naalackersuisoq)

Tunngavilersuut

Danskit Kalaallit Nunanni akisussaaffinik ineriartortitsilluni Danmarkimi naalackersuisut Namminersorlutillu Oqartussat sulinerannut atatillugu peqqussutissatut missingiutit suliarineqarsimapput tassanilu Kalaallit Nunaanni kingornussisarnermi pigisanillu agguaassisarnermik suliaqarnerup nutarterneqarnissaa nukittorsarneqarnissaa lu siunertaallutik.

Kingornussisarnermik inatsit Kalaallit Nunaannut atuuttoq 1964-imi naammassineqarpoq tassanilu ilaallutik toqusup pigisaanik agguaassisarnermi malittarisassat. Inatsit kingorna 1971-imi, 1974-imi, 1996-imi 2014-imilu kunngip peqqussutaatigut allanngortinneqarsimavoq. Aappariinnermi pigisat agguarneri pillugit malittarisassat aappariinnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsimmi, Kalaallit Nunaannut 1993-imi atuutilersumi, kingornalu 1996-imi 2016-imilu marloriarluni allanngortinneqartumi, takuneqarsinnaapput.

Danmarkimi kingornussisarnermik inatsit 2007-imi allanngortinneqarpoq. Danskit kingornussisarnermik inatsisaata Kalaallit Nunaannut atuutilersinnissaa, kiisalu peqqussutikkut aappariinnermi pigisat agguarneri pillugit inatsisip toqusullu pigisaanik agguaassisarneq pillugu inatsisip, Kalaallit Nunaanni immikkut pissutsit malitsigisaanik allannguuteqartillugit Kalaallit Nunaannut atuutilersinnissaat pillugit Naalackersuisut inatsisinik atuutsitsinermut ministereqarfik qunnuigaat.

Peqqussutissanik missingiutit inatsisinik atuutsitsinermut ministereqarfiup, Eqqartuussiveqarnermut Aqutsisoqarfiup, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisuuneqarfiata Kalaallit Nunaannilu Eqqartuussiviup peqataaffigisaanni suleqatigiissitami oqallinneq tunngavigalugu piareersarneqarsimasut maluginiarneqarpoq.

Peqqussummi immikkoortut pingaarnerit tassaapput:

Kingornussisarnermik inatsisip atulersinneqarnera pillugu peqqussummut missingiut:

Peqqussutissamut missingiummi siunniunneqarpoq Kalaallit Nunaanni pissutsit naapertorlugit allanngortinneqarluni Danmarkimi kingornussisarnermik inatsit Kalaallit Nunaannut atulersinneqassasoq.

Inatsisinik tunngaveqartumik kingornussat

Peqqussutissamut missingiutip kingunerissavaa, inatsit naapertorlugu taamaalillunilu kingornussassialiamik (inatsisinik tunngaveqartumik kingornussat) pilersitsisoqarnissaa tunngaviginagu aappamut inuunertunerusumut kingornunneqarsinnaasut kingornussassaqaartitsisup pigisaanit 2/3-miit 1/2-mut qaffanneqarnerat, kingornussassaqaartitsisoq peqatigisaanik meeqqanik qimataqarpat (kingornussisussat).

Taamaaqataani siunnersuutigineqarpoq kingornussisussat inatsisinik tunngaveqartumik kingornussassaqaartitsisup pigisaanit 2/3-miit 1/2-mut appartinneqassasut.

Aappamut siullertut toqusumut kingornussisussamut kingornussap taassumaluunniit ilaanik aapparissamut tunniussinissamik eqqartuussivik kinguartitsigallarsinnaavoq. Tamanna toqusup immikkut meeraanut agguaassisoqartussaattillugu pisinnaavoq, aappap angerlarsimaffimmiiginnaarnissaanut inuussutissarsiutilluunniit ingerlatiinnarnissaanut illu, pigisat nuunneqarsinnaasut pigisalluunniit nalillit allat pisariaqartinneqartut tunineqaqqaartinnagit kingornussassat tunniunneqarsinnaatinnagit. Aappap inuunertunerusup siullertut toqusup meeraanut kingornussassat tunniunneqarnissaanik kinguartitsigallarsinnaaneq kingornussisussallu nammineersinnaassusillit ilaatilernissai siunniunneqarpoq.

Pinngitsoorani kingornussassaqaartitsisup kingornussassialiarlu

Tamatuma saniatigut kingornussassaqaartitsisoq kingornussassialiornermigut pisuussutiminut oqartussaanerulersinneqarpoq. Kingornussassialiornikkut arsaarneqarsinnaanngitsut (pinngitsoorani kingornussassanik taaneqartut) kingornussisussap kingornussinnaasaasa annertussusaat siunnersuutigineqarpoq inatsisinik tunngaveqartut kingornussat affaanniit sisamararterutaannut appartinneqassasut. Aamma aapparissap pinngitsoorani kingornussassai siunnersuutigineqarpoq inatsisinik tunngaveqartut kingornussat sisamararterutaatut siunissami annertutigissasut.

Kingornussassaqaartitsisumut kingornussisussat pinngitsoorani kingornussassaqaartitsisup 1 mio. kr.-inut aamma killeqartinneqarput, kingornussisussallu pinngitsoorani kingornussassai aningaasanngorlugit tunniunneqarnissaannut aalajangiinissamut kingornussassaqaartitsisoq periarfissaqalerluni. Tamatuma ilaatigut kingunerisaanik meeqqat qatanngutissariilersut kingornussisussaanikkut naligiissinnaanerat ajornannginnerulerpoq, inuussutissarsiutigalugulu suliffeqarfanni kinguaarit nikinnerisa naammassineqarnissaat oqinnerulerluni.

§ 63, imm. 1-imi kingornussassialiap siunissami allakkatigut pilersinneqarsinnaanera kiisalu atsiorneqarsinnaanera uppersaasumilluunniit akuerineqarsinnaanera siunniunneqarpoq. Tassunga atatillugu maluginiarneqassaaq Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsimmi § 9, imm. 1-imi takuneqarsinnaammat eqqartuussisoqarfanni Kalaallit Nunaatalu Eqqartuussiviani eqqartuussivimmi allatsit ilaatigut nalunaarutinik uppersaasissamut piginnaatinneqarsinnaammata. Kalaallit Nunaanni kingornussisarnermik inatsimmi atuuttumi § 13-imi allassimavoq kingornussassialiaq allakkatigut pilersinneqarsinnaasooq atsiorneqarlunilu imaluunniit najukkami eqqartuussisumit, eqqartuussisuunermiit akuerineqartumit kommuneqadimit imaluunniit uppersaasunit marlunnit akuerineqarluni, siunnersuutigineqarporlu peqqussutissamut missingiummi § 63a-mi ingerlateqqinneqassasoq.

Aappariit katissimangitsut

Aappariit katissimangitsut ajornangitsumik illugiillutik kingornussisussaaneq pillugu kingornussassialiamik pilersitsisinnaassasut siunnersuutigineqarpoq (aappariit katissimangitsut kingornussassialiaat annertusisaq).

Aningaasanut killiliussat

Peqqussutissamut missingiummi taaneqartut aningaasanut killiliussat taamaaqataanik Danmarkimi kingornussisarnermik inatsimmiittut assigai, soorlu aamma Danmarkimi akit najoqqutaralugit aaqiisarneq malillugu aningaasanut killiliussat aaqinneqartarnissaat siunniunneqartoq.

Allannguutit allat

Immikkut maluginiarneqarpoq § 19, imm. 2 malillugu toqusup qimataanik akiliisinnaassuseqanngitsunik nikisinnagit piginnarneqartussatut tunniunneqarneri pillugit sulianik, kiisalu § 32, imm. 1, tak. § 31 aamma § 84, imm. 1, tak. § 83, malillugit tunissutit imaluunniit kingornussassanik siuemoornernik il.il atorunnaarsitsineq pillugu sulianik suliarinnissinnaatitaaneq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik siullertut oqartussanngortinneqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Aappariinnermi pigisat agguarneri pillugit inatsit

Peqqussutissamut missingiummi siunniunneqarpoq aappariinnermi pigisat agguarneri pillugit inatsit Kalaallit Nunaanni pissutsit naapertorlugit allanngortillugu Kalaallit Nunaannut atulersinneqassasoq.

Pigisanik nalilersuisartog

Peqqussutissamut missingiutip ilaatigut nassataraa aappariinnermi pigisat pisortatigoortumik agguarneri pillugu sulianik Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik suliaqartassasoq, peqqussutissatullu missingiummi taamaalilluni siunniunneqarluni suliani taamatut ittuni najukkani eqqartuussiveqarfiit aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviup akornanni piginnaasat agguarneri pillugit aallaaviusumit atuuttumiit avaqqussisoqarsinnaasoq.

Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik tassunga atatillugu aappariit akornanni isumaqatigiissitsinissamut periarfissaqarnerisooq pillugu aallarniutaasumik ilitersuussinermik misissuinermillu isumaginnissaaq. Aappariit annertunerusumik ikiorneqarnissamik pisariaqartitsippata Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik ilaatigut pigisanik nalilersuisartumik toqqaassaaq, ilaatigut pigisanik nalilersuisartup agguassinermik suliaqarnerata nalaani isumaqatigiinnngissutaasinnaani aalajangiisassalluni. Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik aamma pigisanik nalilersuisartumik nakkutiginnissaaq. Pigisanik nalilersuinertaa - tassunga ilanngullugu paasissutissanik katersineq, pigisanik nalilinnik akiitsunillu inissititerineq, pigisanik naliliineq qularnaveeqqutitut sillimmasiussineq il.il. - taamaalilluni pigisanik nalilersuisartumit isumagineqassaaq (eqqartuussuserisooq ilaqutariit pisinnaatitaaffiinik ilisimasaqartoq). Pigisanik nalilersuisartog inatsisinik atuutsitsinermut ministereqarfimmit piginnaatinneqassaaq.

Pisortaniit ikiorneqarneq

Pigisanik kingornussanilluunniit agguassinissamut pisortanit ikiorneqarnissaaq pillugu noqqaanissamut periarfissaaq taamaallaat ataatsimut pigisatigut nalilinnut akiitsunullu aalajangersimasunut killeqartinneqassaaq. Aamma siunniunneqarpoq aappariit, marluullutik

aappariinnerminni nassataqanngitsut, allat assigalugit, taamaaqataanik pisortatigoortumik agguaassinissamut periarfissaqassasut, soorlu aappariit namminneerlutik pigisanik agguaasut ataasiakkaarlutik Kalaallit Nunaata Eqqartuussivianut suliassanngortitsisinnaasut kiisalu pigisaminnik nalilinnik il.il. ilisimasalimmit naliliititsisinnaasut. Aappariit katissimannngitsut aamma aappariit immikkut pigisallit, aningaasaqarnerminnik akuleriissitsisimasut, aappariittut ataatsimut pigisatik pillugit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmit aamma pigisanik nalilersuisartumit ikiorneqarnissamut assinganik periarfissaqassapput.

Pigisat agguarnerat

Peqqussutissamut missingiutip nassatarisaanik aapparisanut pigisanik agguaassinermi peqataarusunngitsunut nalilersuisartut atorneqarsinnaalissapput pinngitsaaliissutillu atorneqarlutik.

Pigisat nalillit ataatsimoorussatut atorunnaarnerat

Aamma aalajangiunneqarpoq pigisat nalillit ataatsimoorussatut atorunnaarnerisa aallartiffigigaat suliaq aallartinneqarpat (Naalagaaffiup Sinniisuani imaluunniit najukkani eqqartuussisoqarfiup averuserneq imaluunniit avinneq pillugu noqqaassummik tigusera). Aalajangersakkap taassuma suleriaaseq ullumikkut atuutereersoq erseqqissarpaa. Pigisanut akitsuutit allanngortinneqarnissaat aamma siunniunneqarpoq, taamaalilluni aapparisaq illersorneqarsinnaanngitsumik annertunerusumik aningaasartuuteqartitsisimasoq aningaasartuutit ilaannut annertunerusunut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmit akileeqquneqarsinnaalluni.

Toqusup pigisaanik agguaaneq pillugit inatsit

Peqqussummut missingiutip kinguneraa toqusup pigisaanik agguaassinermik suliaqarnerup pisariinnerulernera nutarterneqarneralu tamannalu toqusup pigisaanik agguaassinermi ataatsimullu pigisanit, tassunga ilanngullugit pigisat nikisinnagit pigiinernerat, aapparisaq inuunertunerusumut agguaassineq atorneqarluni, aapparisaq inuunertunerusup sulii uumanerani.

Pigisanik aqutsisoqarnerup eqqunneqarnera

Pigisanik aqutsisoqarnerup eqqunneqarnissaa siunniunneqarpoq ilaatigut tamatuma kingunerissallugu toqusup qimataanik suliarinnittussatut eqqartuussissuserisut suliaqartussanngortittarnerinik killiliisoq, pigisanik aqutsisumit suliarineqartalerlutik. Aaqqissuussineq malillugu inatsisinik atuutsitsinermut ministereqarfik eqqartuussissuserisunik arlalinnik pigisanik aqutsisussanik piginnaatitsilissaaq.

Toqusup qimataanik pigisanik aqutsisumit suliarineqartussanngortitsinermut piginnaatitsineq peqqussutissat missingiut malillugu Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivimmiissaaq tamannalu ilaatigut pisinnaalluni kingornussisussaaq tamanna pillugu noqqaappat, toqusup qimatai akiliisinnaassuseqanngitsutut naatsorsuutigineqarpata, imaluunniit kingornussisussat tamarmik sinniisumit imaluunniit agguaassinermi sinniisumit sinniisuuffigineqarpata imaluunniit akiliisinnaajunnaarsimappata imaluunniit akiligassanngorneri naapertorlugit pisussaaffimminnik naammassinnissinnaanngippata.

Kingornussisussat kingornussisussanngortitat

Peqqussutissatut missingiummi kingornussisussat kingornussisussanngortitallu akornanni immikkoortitsisoqarpoq. Kingornussisussanngortitatut isigineqarpoq aningaasanik aalajangersimasunik pigisanilluunniit aalajangersimasunik kingornussisussaaq. Kingornussassaqartitsisulli kingornussassialiornikkut aalajangersinnaavaa kisimiilluni kingornussisussaaq kingornussisussatut kingornussisussanngortitatulluunniit

inissisimassanersoq. Tamatumunnga immikkut pissutissaqarpap eqqartuussiviup aalajangersinnaavaa kingornussisussanngortitaq kingornussisussatut inissisimassanersoq. Eqqartuussiviup aamma aalajangersinnaavaa kingornussisussaq kingornussisussanngortitatut inissisimassanersoq, pineqartoq tamatumunnga akuersippat toqusulluunniit qimataani annikitsunnguanik taamaallaat kingornussisussanngorpat.

Kingornussisussanut agguassinermit sinniisussatut piginnaaniliineq

Peqqussutissamut missingiut aamma ilaatigut pisuni aalajangersimasuni kingornussisussamut agguassinermit sinniisussamik piginnaaniliineq pillugu aalajangersakkanik imaqarpoq, ilaatigut kingornussisussaq uumanersoq ilisimaneqanngippat, kingornussisussap najugaqarfia ilisimaneqanngippat, kingornussisussaq sulii inunngorsimanngippat, kingornussisussaq allatigut toqusup qimataanik suliarinninnerup nalaani soqutigisaminik isumaginnissinnaanngippat imaluunniit kingornussisussaq angingaasaateqarfiuppat, peqatigiiffiuppat imaluunniit ingerlatseqatigiiffiuppat pilersinneqalersoq il.il.

Akiliisinnaajunnaarneq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsimmi allanngunerit

Peqqussutissamut missingiut akiliisinnaajunnaarneq pillugu inatsisip allanngortinnera pillugu aalajangersakkanik imaqarpoq, inatsit nr. 385, 22. maj 1996-imeersumi takuneqarsinnaasut, tassani toqusup pigisaanik agguassineq pillugu inatsimmi malittarisassanut naapertuutitsilernissaq siunertarineqarluni..

Inatsisip allat kingunerisaannik allannguneq

Peqqussutit atulersinnerisa nassatarisaannik assinganik inatsisip allat naleqqussarneqassapput. Naleqqussaanerit taakku peqqussutit atulersinnissaannut tunngaviussapput. Tassani ilaatigut pineqarput eqqartuussisarnermik inatsit, soorlu aamma meeqqat inatsisipitigut inissisimaneri pillugit Kalaallit Nunaannut inatsimmut allannguutit naammassineqassasut, tassa inatsimmi tassani kingornussisarnermik Kalaallit Nunaannut inatsimmi aalajangersakkanut arlalinnut innersuussisoqarmat, kingornussisarnermik inatsisip nutaap atulersinneranut atatillugu atorunnaarsinneqartussatut siunnersuutigineqartunik. Peqqussutit Inatsisartuni suliarineqarnerisa kinguninngua atulersinneqarsinnaassannginnerannik isumaqarpoq, tassami kingunerisaanik inatsisissatut siunnersuut Inatsisartuni Folketingimilu suliarineqarlunilu akuerineqartussaammat.

Inatsisissatut siunnersuummut missingiut maannakkut inatsisipit atuutsitsinermut ministereqarfimmi piareersarneqarpoq. Tassunga atatillugu peqqussutini siunniunneqartoq eqqartuussisoqarfiit Kalaallit Nunaannilu Eqqartuussiviup akornanni piginnaasat agguarnerisa allanngortinneqarnerata eqqartuussisarnermut inatsimmut naapertuunnissaa imaluunniit tamanna peqqussutini allaffissornikkut iluarsineqarnissaa naammassanersoq inatsisipit atuutitsinermut ministereqarfimmi misissorneqarpoq.

Naalakkersuisut missingiummut oqaaseqaataat

Kingornussisarneq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsisip pisariaqartumik nutarterneqarneranik kinguneqartussamik siunnersuutip matuma siviisuumik kissaataareerluni saqqummiussinnaanera Naalakkersuisunit naammagisimaarneqarluarpoq.

Siunnersuut manna aqutigalugu toqusut pigisaannik agguassineq aappariinnermilu pigisat agguarneri pillugit immikkut inatsiseqalissammat nuannaarutissaavoq. Inatsisip taakku suliaasaqarfimmi peqataasunut tamanut iluaqutaallutik sakkuusinnaasut naatsorsuutigineqarpoq. Naalakkersuisut taamaattumik aamma nuannaarutigaat

suliassaqarfimmi ingerlataqartut attuumassuteqartut peqqussutissanut missingiutit piareersarlugit sularinerini peqataatinneqarsimmamata.

Peqqussutissamut missingiutini suliassaqarfimmi tamani nutarterisoqarnissaa siunniunneqarpoq, tamannalu nuannaarutissaavoq, inuiaqatigiinnimi ullumikkut ilaqutारेeriaatsit annertunerusumik eqqarsaatigalugit inatsisunik pisariaqartitsisoqarmat. Aappariit katissimangitsut ilaatigut kingornussassialiamik pilersitsinissap ajornannginnerulerneratigut pitsanngoriaatinik misigisaqassapput.

Tamatuma saniatigut kingornussassaqartitsisup toqnermi kingorna kingornussassat ilai annertunerusut oqartussaaffigilersinnaavai.

Inuussutissarsiortunut pitsaasunik atugassaqartitsilernissarput pingaarpoq taamaattumillu Naalakkersuisut nuannaarutigaat siunnersuummi matumani inuussutissarsiortuluni suliffeqarfimmi kinguaariit nikinnissaat ajornannginnerulermat. Taamaalliluta suliffeqarfimmut inuiaqatigiinni annertuumik sunniuteqartunut tapersersuisinnaavugut.

Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortanut kingunerisassai Soqanngilaq.

Namminersorlutik inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Missingiutip inuussutissarsiortuluni suliffeqarfimmi kinguaarit nikittarnerat ajornannginnerulersissavaa.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuummi ilaqutारेeriaatsit nutaat isumagineqarput tamakkiisumillu isigalugu suliassaqarfimmik nutarterisoqarluni. Innuttaasut kingornussassat toqnermi kingorna qanoq agguarneqarnissaannut aalajangiiffiginissaannut annertunerusumik periarfissaqalerput.

Tusarniaaneq

Inatsisunik nuutsiysinermit ministeriaqarfiup tusarniaaneq isumagaa, tusarniaanermilu kalaallit oqartussaasui attuumassuteqartut peqataatinneqarsimapput. Siunnersuut ulloq 20. januar 2021-imit 17. februar 2021-mut tusarniaassutigineqarpoq.

Ilanngussat

1. Eqikkaaneq, Kingornussisarnermik inatsisip, aappariit pigisaasa agguarnerat pillugu inatsisip, toqusup pigisaasa agguarneqarnerat pillugu inatsisip aamma eqqartuussisarnermik inatsisip, akiliisinnaajunnaarneq pillugu inatsisip, eqqartuussivikkoortumik nalunaarsuineq pillugu inatsisip, aappariinnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip kiisalu inatsisit allat allanngortinneqarnerisa (Toqusup pigisaasa agguarnerat pillugu inatsisip malitsigisaanik allannguinerit) Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnerannik peqqussumut missingiut
2. Uunga missingiut, Kingornussisarnermik inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnerannik peqqussut
3. Uunga missingiut, Aappariit pigisaasa agguarnerat il.il. pillugit inatsisip Kalaallit Nunaanni atulersinneqarnerannik peqqussut
4. Uunga missingiut, Toqusup pigisaasa agguarneqarnerat pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnerannik peqqussut

5. Uunga missingiut, Eqqartuussisarnermik inatsisip, akiliisinnaajunnaarneq pillugu inatsisip, eqqartuussivikkoortumik nalunaarsuineq pillugu inatsisip, aappariinnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip kiisalu inatsisit allat allanngortinneqarnerisa (Toqusup pigisaasa agguarnerat pillugu inatsisip malitsigisaanik allannguinerit) Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnerannik peqqussut